

Komplexná hospodárska a obchodná dohoda medzi EÚ a Kanadou (CETA)

Základné informácie

O Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohode medzi EÚ a Kanadou (Comprehensive Economic and Trade Agreement - CETA) sa začalo rokovať v roku 2009. Európska komisia (EK) vypracovala negociačné smernice pre rokovanie EÚ s Kanadou (CA), ktoré boli schválené na zasadnutí Rady GAERC 27. apríla 2009. Na summite EÚ – Kanada (Praha, 6. máj 2009) sa oficiálne otvorili negociácie medzi oboma partnermi.

Dňa 18. októbra 2013 došlo k politickému prielomu v rokovaní o CETA na základe dohody predsedu EK s kanadským predsedom vlády Harperom o základných parametroch výsledného balíka koncesíí. Túto politickú dohodu ku kľúčovým oblastiam bolo potrebné zapracovať vo forme príslušných ustanovení do konkrétneho textu CETA. Technické rokovania o otvorených otázkach boli ukončené v auguste 2014.

Z hľadiska ďalších schvaľovacích procedúr bude nasledovať právna kontrola kompletného textu dohody (tzv. „legal scrubbing“), čo bude trvať asi 6 mesiacov, ako i preklad do všetkých jazykov EÚ. Schvaľovanie dohody CETA v Rade EÚ sa uskutoční následne, pričom Rada EÚ bude rozhodovať o podpise a uzatvorení dohody. Táto zmiešaná dohoda sa bude schvaľovať aj v Európskom parlamente, ako aj v parlamentoch jednotlivých členských štátov EÚ.

Kľúčové prvky dohody CETA

- **Eliminácia ciel** – obe strany odstránia clá u viac ako 99 % tarifných položiek, z toho 98,4 % od vstupu dohody do platnosti.
- **Clá v priemyselnom sektore** – clá v priemysle budú plne liberalizované (tzv. pokrytie dohody CETA v tomto sektore je 100 %), z toho 99,6 % už od vstupu dohody do platnosti. To ušetrí exportérom z EÚ ročne na cca 500 mil. €. Na niektoré položky hlavne u automobilového priemyslu a lodí bolo dohodnuté sedemročné prechodné obdobie. Slovensko uvítalo, že u citlivého automobilového priemyslu ide o recipročnú liberalizáciu ciel.
- **Clá v poľnohospodárskom sektore** – CA je dôležitým trhom v tomto sektore pre exportérov z EÚ s ročným obrátom viac ako 2,9 mld. €. CA a EÚ na konci prechodného obdobia liberalizujú cca 93 % položiek agrosektora (u CA ide o 92,8 % položiek, zo strany EÚ je to 93,5 % položiek). Citlivosť tohto sektora 100 %-nú liberalizáciu obchodu nepredpokladala. U najcitlivejších položiek boli dohodnuté tarifné kvóty: EÚ umožnila prístup na svoj trh pre hovädzie, bravčové, bizónie mäso, sladkú kukuricu, pričom CA tak urobila u mliečnych výrobkov s dôrazom na syry vysokej kvality. EÚ bude v agrosektore benefitovať najmä z odstránenia ciel na spracované agrovýrobky (PAPs), ktoré predstavujú hlavný exportný záujem EÚ. Najcitlivejšie agrovýrobky, ktoré boli zahrnuté defenzívnych záujmov SR, podliehajú množstevným obmedzeniam. U vín a liehovín bude EÚ profitovať aj z odstránenia niektorých netarifných prekážok obchodu (NTBs). EÚ v obchode s agrokomoditami navyiac získala ústupky zo strany CA aj v ochrane svojich zemepisných označení.
- **Ryby a výrobky z nich** – väčšina ciel bude odstránená od vstupu dohody do platnosti. Balík v tomto sektore okrem ciel obsahuje aj iné prvky, ktoré sú prioritným záujmom európskeho spracovateľského priemyslu, napr. lepší prístup prostredníctvom zjednodušených importov týchto komodít do EÚ. Dohoda tiež obsahuje záväzky vo vzťahu k trvalo udržateľnému

rybolovu zahrňujúc monitoring, kontrolu a dohľad nad výlovom, vrátane boja proti nelegálnym postupom.

- **Netarifné prekážky (NTBs)** – kapitola o technických prekážkach obchodu (TBT) zahrňuje ustanovenia, ktoré zlepšia transparentnosť a posilnia užšie kontakty medzi EÚ a CA v oblasti technickej regulácie. Obe strany sa tiež dohodli na ďalšom zlepšení spolupráce medzi príslušnými regulačnými orgánmi, ktoré sú zodpovedné za tvorbu noriem. Na základe osobitného protokolu sa zlepši spolupráca v oblasti vzájomného uznávania posudzovania zhody (vrátane ustanovení o značení a etiketách). To prinesie hospodárskym subjektom oboch strán úsporu nákladov doposiaľ potrebných na dosiahnutie súladu s technickými normami, štandardmi a potrebnými postupmi na posudzovanie zhody. Rast HDP pre EÚ by v dôsledku eliminácie týchto NTBs mohol dosiahnuť výšku 2,9 mld. € ročne. V automobilovom sektore sa CA zaviazala uznávať 17 súčasných medzinárodných štandardov UN/ECE u automobilov s tým, že ďalšie budú doplnené v neskoršom štádiu; všeobecne sa zlepši spolupráca v oblasti vzájomného uznávania (vrátane ustanovení o značení a etiketách).
- **Sanitárne a fytosanitárne opatrenia (SPS)** – CETA konsoliduje súčasnú veterinárnu dohodu medzi EÚ a CA a vytvára predvídateľnejšie prostredie pre EÚ exportérov rastlín a rastlinných produktov. Dohoda CETA však nemení legislatívu EÚ v citlivých oblastiach, ako sú napr. hormóny v mäse, geneticky modifikované organizmy (GMOs) a pod.
- **Obchod so službami** – predpokladá sa, že takmer polovica celkového rastu HDP očakávaného vplyvom uplatňovania dohody CETA bude orientovaná do obchodu so službami. CETA prinesie nové príležitosti pre európskych exportérov služieb najmä v kľúčových sektoroch ako finančné služby, telekomunikácie, energetika, námorné služby. Dosiahol sa výsledok nad rámec severoamerickej dohody o voľnom obchode NAFTA (zahrňujúc tiež leteckú a námornú dopravu a služby na letiskách); uľahčenie dočasného pohybu zamestnancov spoločností, vytvoril sa rámec pre budúce vzájomné uznávanie kvalifikácií (napr. architekti, inžinieri, účtovníci).
- **Investície** – sú jedným z kľúčových pilierov vzájomných európsko-kanadských vzťahov. Dohoda CETA odstráni alebo zmierni investičné prekážky na horizontálnej úrovni, ale i v konkrétnych sektoroch, čím sa zvýši právna istota a predvídateľnosť investičného prostredia.
- **Verejné obstarávanie (PP)** – dosiahol sa značný úspech, CA po prvýkrát otvorila svoj trh s PP aj na úrovni provincií, čo predstavuje jeden z významných prínosov dohody CETA. Podľa spoločnej štúdie EÚ a Kanady (2008) bola všeobecná hodnota kontraktov na federálnej úrovni CA odhadovaná na úrovni 15 - 19 mld. kanadských dolárov za rok. Hodnota kontraktov na nižších subfederálnych úrovniach dosiahla v roku 2011 hodnotu približne 82 mld. €, čo predstavuje takmer 7 % kanadského HDP. CA tiež vytvorí jednotnú elektronickú web-stránku pre PP, na ktorej budú zverejnené informácie o tendroch a prístupe k verejnému obstarávaniu na všetkých úrovniach administratívy.
- **Práva duševného vlastníctva (IPRs)** – dosiahli sa dobré výsledky u farmaceutík. Kapitola tiež zahrňa ustanovenia vo vzťahu k obchodným známkam, dizajnom a autorským právam, pričom odráža vysoký štandard ochrany IPRs.
- **Ochrana zemepisných označení (GIs)** – CA poskytne ochranu vybraným zemepisným označeniam EÚ (145 označení).
- **Riešenie sporov** – CETA obsahuje efektívny horizontálny mechanizmus riešenia sporov, ktorý pokrýva všetky oblasti dohody. Ustanovenia definujú štandardný postup riešenia sporov tradične používaný v dohodách o voľnom obchode, vrátane časových lehôt a konkrétnych postupov. Pokiaľ strany nenájdu riešenie sporu prostredníctvom formálnych konzultácií, je

možnosť zriadenia arbitrážneho panelu, pozostávajúceho z nezávislých expertov. Kapitola tiež obsahuje možnosť použiť mediačný mechanizmus.

- **Trvalo udržateľný rozvoj** – EÚ a CA v dohode potvrdzujú svoj záväzok dodržiavať princípy trvalo udržateľného rozvoja. To znamená, že investičné a obchodné vzťahy by sa nemali rozvíjať na úkor zníženia ochrany životného prostredia alebo pracovných štandardov. Kapitola tiež obsahuje ustanovenia o vytvorení efektívneho dialógu so zástupcami občianskej spoločnosti.
- **Niektoré záväzky dohodnuté v CETA idú nad rámec záväzkov dohody NAFTA** – napr. vo verejnom obstarávaní alebo v niektorých sektoroch služieb (napr. námorné služby).

Prínosy dohody CETA¹

- Očakáva sa že dohoda CETA zvýši vzájomný bilaterálny obchod s tovarom a službami o 22,9 % alebo 25,7 mld. € a posilní hospodársky rast a zamestnanosť na oboch stranách Atlantiku. Z toho 18,7 mld. € bude predstavovať rast obchodu s tovarom a zvyšných 7 mld. € obchod so službami. Rast exportov EÚ do Kanady sa odhaduje na úrovni 24,3 % (t.j. 17 mld. €), kanadský vývoz do EÚ by mal vzrásť o 20,6 %, čo predstavuje 8,6 mld. €.
- Prínosy CETA v oblasti odstraňovania netarifných prekážok obchodu sa odhadujú na prírastok vo výške 2,9 mld. € pre EÚ a 1,7 mld. € pre Kanadu.
- Sektorami, ktoré budú najviac profitovať z dohody CETA sú: automobilový sektor, služby, spracované agrovýrobky, chemikálie, strojárstvo, prepravné služby.

Prínosy dohody CETA pre Slovensko

Obchod s tovarom

- Dohoda CETA predznamenáva novú kvalitu politicko-hospodárskych vzťahov medzi Kanadou a EÚ, ktorá je šancou aj pre slovenské podnikateľské subjekty. Slovenské firmy budú mať príležitosť presadiť sa vo všetkých oblastiach zahrnutých v dohode – vo zvyšovaní objemu vzájomného obchodu, hlavne rastu vývozu širokého spektra tovarových skupín, kde však aj vyšší dovoz môže mať svoje pozitíva obohatením slovenského trhu. Defenzívne požiadavky agrosektoru SR, ktoré sú dôležité pre ochranu slovenského trhu, sa do dohody CETA podarilo zapracovať.
- Rast vývozu tradičných komodít – priamy export SR do CA sa sústreďuje na položky automobilového priemyslu (motorové vozidlá spolu s autosúčiastkami, náhradnými dielmi, pneumatikami a pod. predstavujú dlhodobu podiel na exporte SR do Kanady cca 72-76 %). Očakávané pozitíva odstraňovania colných sadzieb a netarifných prekážok obchodu sa vzhľadom na nízky podiel CA na celkovom exporte SR (cca 0,23 %) prejavia hlavne nepriamo cez možnosť zvýšenia slovenských vývozov ako subdodávok do členských krajín EÚ a následne do CA.
- Možný rast vývozu ďalších tovarových skupín s diverzifikáciou vývozného spektra – hlavne výroby s vyššou pridanou hodnotou.
- Dodávky prostredníctvom verejného obstarávania.

---

¹ Joint Study of the European Commission and the Government of Canada, 2008

Ostatné oblasti

- Služby - v sektore služieb by išlo napr. o využitie skladových a prepravných kapacít slovenských firiem pri zabezpečovaní logistického servisu kanadským subjektom, ako aj o možnosti vytvárania integrovaných servisných, call a marketingových centier pre kanadské subjekty expandujúce na východné trhy (Rusko, Ukrajina).
- Rast priamych zahraničných investícií (deklarovanými prioritami investičného záujmu kanadských firiem sú oblasti ťažobného priemyslu, finančných a profesionálnych služieb, ale aj energetiky, priemyselnej výroby, informačných a komunikačných technológií).
- Výskum, vývoj, priemyselné inovácie (zjednodušenie pravidiel pre mobilitu pracovnej sily, nový prístup k uznávaniu vzdelania a diplomov).
- Cestovný ruch (rast záujmu kanadských občanov o poznanie celého regiónu nielen po podnikateľskej, ale aj po stránke kultúrnej, historickej, aktívneho relaxu).

Vypracoval: odbor zahranično-obchodnej politiky MH SR

Dátum: 19. september 2014